

Néhány gondolat a szlovák–magyar viszonyról

Hecckampány évadja kezdődött az elhíresült győri Horn–Meciar-találkozó után a szlovák–magyar kapcsolatokban. S akár tetszik a művelt közönségnek, akár nem, a szlovákiai választási kampány idején ez a hangulat lesz uralkodó a látható és hallható nyilvánosságban, hiszen az egykori ringharcos felszínen maradásához elengedhetetlen a naponta föltálatos magyarellenesség. (Valamint a csehekkel való riogatás.) A művelt közönségnek nem lehetnek illúziói, a mesterséges feszültség ébren tartásában Meciarnek tömegesen lesznek készséges partnerei és kiszolgálói. S nemcsak a gleichsachtolt kormány- és állami hivatalokban, hanem az utcákon és a tereken is. A gyűlölet ekkor majd népünnepély jelleget ölt.

Ezzel a hangulatkeltéssel az aktuális szlovák vezetés legalább két célt szeretne elérni. A homogén nemzetállam megteremtése érdekében a folyamatos napi jogfosztás mellett meg akarja félemlíteni a szlovákiai magyarokat. E vállalkozásban számára minden eszköz megengedett, s minden végkifejlet jó. Jó, ha meghátrálnak a magyar tömegek és pártjaik, de még jobb, ha szembeszegülnek, és az ellenállás akár véres helyi konfliktusokba torkollik. A másik, ám egyáltalán nem másodrangú cél Pozsonyban az, hogy lehetőleg minél többet kellemetlenkedjen a NATO-ba meghívott ösellenségként kezelt Magyarországnak. Erősítendő azt a dilemmát, hogy mennyit ér a magyar megbékélési szándék mellett külső nyomás hatása alatt is aláírt és ratifikált alapszerződés, ha a felek egyikéből hiányzik az őszinteség.

Mit tehet ebben a riasztó helyzetben a politika, s ha van erre késztetése, az értelmiség?

A magyar kormány, s személyesen a kormányfő – ellentétben más európai státusférfiakkal – következetesen tartja magát ahhoz az álláspontjához, hogy folyamatosan tárgyalni kell a pozsonyi vezetéssel. Ez rendjén való is lenne, ha ezeket a találkozókat nem kísérnék sorozatos kudarcok, s technikai lebonyolításukban nem az egykori titokzatoskodó, a nyilvánosságot kirekesztő pártállami praxist idéznék. A demokrácia szempontjából külön balszerencse, hogy mindkét hivatalban lévő kormányfő alkatilag is vonzódik az illegális akciókhoz. ("Ugrott apósom, nagy régi sólyom/mindene az illegalitás" – ahogyan egy korfestő dalszöveg mondja.) Már csak az elvetendő rossz hagyomány miatt is szükség van az ellenzéki politikusok találkozóra. Ha más hasznuk nem is lenne, amiatt is fontosak ezek az eszmecserék, hogy oszlassák az egymást demonizálni hajlamos politikai erők előítéleteit. De nem kizárt az sem, hogy szimpátia támad egymás törekvései iránt, s ez akár az összehangolt cselekvésig is elvezethet.

A kapcsolatok javításában – nem a politika porondján – fontos szerepe lehet az értelmiségnek. Ilyen próbálkozásokban nincs is hiány, de valahol, nem is annyira a tudati mélyrétegekben mindig előadja magát valami zavaró mozzanat. A kölcsönös előítéletekre és elfogultságokra gondolkodok, melyekből eléggé nehezen mutatkozik kilábalás. A magyar nacionalizmus ebben a században elég sok vereséget szenvedett már, s a törvényszerű kijózanodás mellett talán emiatt is téved olykor vadcsapásokra. Hatása azonban elhanyagolható, míg a szlovák nemzeti eszmét ezzel szemben erőteljesen átjárja a magyar-és csehellenességre alapozó negatív önkép. Ha ez csupán a szellemi szférában lenne érzékelhető, kisebb baj lenne, aggasztó azonban az, hogy ez a szlovák politika lépéseinek mozgatórugója és éltető eleme. Egy reménybeli szlovákiai demokratikus fordulat ezen a téren is változásokat jelentene, a politikai párbeszédben visszaszorulna a konfrontatív retorika, s ennek megfelelően a sajtónyilvánosságban is elcsendesedne a jelenlegi hangzavar. Illúziók azonban ne legyenek, ez nem lesz könnyű futam!

Tóth István